

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒҮЛЫМ ЖАҢЕ БІЛІМ - 2025»
XIX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«ҒҮЛЫМ ЖАҢЕ БІЛІМ - 2025»**

**PROCEEDINGS
of the XX International Scientific Conference
for students and young scholars
«ҒҮЛЫМ ЖАҢЕ БІЛІМ - 2025»**

**2025
Астана**

УДК 001(06)
ББК 72я631
F96

**«GYLYM JÁNE BILIM – 2025» студенттер мен жас ғалымдардың
XX Халықаралық ғылыми конференциясы = XX Международная
научная конференция студентов и молодых ученых «GYLYM JÁNE
BILIM – 2025» = The XX International Scientific Conference for
students and young scholars «GYLYM JÁNE BILIM – 2025». – Астана:
– 3813 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.**

ISBN 978-601-08-5373-7

**Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас
ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті
мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.**

**The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young
researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities. В сборник
вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по
актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.**

УДК 001(06)
ББК 72я431
F96

ISBN 978-601-08-5373-7

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2025

**10.6 ХАЛЫҚАРАЛЫҚ КОММЕРЦИЯЛЫҚ АРБИТРАЖ ЖӘНЕ ЦИФРЛАНДЫРУ
ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЖЕКЕ ҚҰҚЫҚ**

1558.	Акынов Д.М.	Правовые механизмы обеспечения исполнения обязательств государствами-членами ЕАЭС	6657
1559.	Ануарбек А.	Применение блокчейн-технологий в международном коммерческом арбитраже: правовые вызовы и перспективы	6661
1560.	Жаксылыков К.К.	Особенности правового регулирования отношений, возникающих из международного договора купли-продажи товаров	6665
1561.	Каримова Ф.Х.	Защита персональных данных в международном частном праве	6669
1562.	Мирзоева М.М.	К вопросу о сущности деловой репутации	6675
1563.	Раджабов М.Д.	Трудовые права иностранных граждан в международном частном праве	6679

10.7 ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ҚҰҚЫҚ ЖӘНЕ БҰҰ-НЫҢ ТҰРАҚТЫ ДАМУ МАҚСАТТАРЫ

1564.	Ануарбек А.	Международное экологическое правосудие: теоретические основы и практические аспекты	6683
1565.	Burieva M.S.	The role of international organizations in regulating the use of water resources of transboundary rivers and lakes	6687
1566.	Nasreddinzoda N.	The role of regional organizations in achieving the SDGs: international legal aspects	6691
1567.	Шалгымбаева А.Н.	Комиссия международного права ООН: регулирование экологических аспектов вооруженных конфликтов	6693

СЕКЦИЯ 11**АРХИТЕКТУРА И СТРОИТЕЛЬСТВО****ПОДСЕКЦИЯ 11.1 СТРОИТЕЛЬСТВО**

1568.	Аманжолова Ш.Ф.	Қарқынды құрылыс жағдайындағы Астана қаласының жер асты сулары деңгейінің өзгерісін болжау	6698
1569.	Батирбекова А.Т.	Численное моделирование работы стены в грунте с распорной системой в условиях плотной застройки	6702
1570.	Бекетов Д.Н.	Энергоэффективность в строительстве: симуляция влияния ориентации зданий на потреблении энергии в Астане	6707

1571.	Бектемір О.А., Утегулова Ж.А.	Құрылыстағы топырақты нығайту әдістері	6712
1572.	Габбасова М.Е.	Сығылу кезіндегі ақаулы және ақаусыз қадалардың жұмысын салыстырмалы зерттеу	6716
1573.	Доненбаев А.Б.	Оптимизация процесса строительства с использованием технологии виртуальной и дополненной реальности: преимущества и ограничения	6721
1574.	Елгін Е.Е.	Жол және туристік инфрақұрылым үшін мобильді санитарлық тораптарды енгізу перспективалары	6726
1575.	Ерғазина А.А.	Обзор исследований по применению полимеров для укрепления грунта	6732
1576.	Жұмалы Ф.Т.	Влияние сейсмической активности на проектирование модульных зданий: сравнительный анализ систем	6737
1577.	Илекешов Р.Р., Темирбулатов Ұ.Н.	Оценка степени повреждения открытых железобетонных конструкций, вызванные морозным разрушением	6742
1578.	Искакова А.Н., Есмағұлов Б.М.	Обоснование расчетных сопротивлений строительных стале в соответствии с Еврокодами	6746
1579.	Исмагамбетова Д.Е.	Анализ способов повышения несущей способности зон продавливания в монолитных железобетонных безбалочных плитах перекрытия	6750
1580.	Кадырова А.Б.	Современные материалы и технологии для продления срока службы дорог	6755
1581.	Ким А.В.	Адаптация автоматизированной системы мониторинга технического состояния конструкций железнодорожной эстакады длиной 2551м на 3 пути в городе Астана	6759
1582.	Кузганбаева А.З.	Сравнительный анализ испытания бетона, отобранного из конструкции гидротехнического сооружения на образцах-кернах и неразрушающими методами	6764
1583.	Қайыржанова А.Ғ.	Астана қаласындағы су тасқыны қаупін ГАЖ арқылы талдау және алдын алу шаралары	6769
1584.	Мақұлбек Е.Д.	Ысыған су жылутасығышты	6773

		орталықтандырылған жылумен жабдықтау жүйенің гидравликалық үрдістері	
1585.	Мацевич А.В., Мусакалимов В.С.	Оценка технического состояния фасадной системы с высокопрочной штукатуркой	6778
1586.	Муканова С.М.	Сравнительный анализ расчета кирпичного простенка первого этажа по СНиП и по нормам РК, идентичным Еврокодам	6783
1587.	Мухамедрахимова И.Б.	Құрастырмалы темірбетон конструкцияларындағы әртүрлі түйіндік қосылыстар түрлерінің тиімділігі	6788
1588.	Мұхаметқалиева А.Т.	Оптимизация строительных процессов с использованием технологии FILIGRAN	6793
1589.	Насиханова А.Н.	Влияние массы монолитных перекрытий на сейсмическую устойчивость зданий в условиях Казахстана	6798
1590.	Нұр М.Қ.	Сравнительный анализ методов оценки несущей способности железобетонных конструкций с учетом дефектов и повреждений в отечественной и зарубежной практике	6802
1591.	Нұрмағанбет А.С.	СҒА мен DDS қадаларының салыстырмалы талдауы: құрылыс технологияларына әсері	6806
1592.	Нұрмуханова А.М., Шойынбай А.С.	Орталықтан тыс сығылған темірбетон бағандарын қазақстандық стандарттар және Еурокодтар бойынша салыстыру	6811
1593.	Нұрсұлтан Д.А.	PLAXIS 2D негізінде қаданың жұмыс қабілеттілігін модельдеу: жүктеме және топырақтың әсері	6816
1594.	Сатан Н.Н.	Оценка грунтовых условий г. Астаны с использованием метода статического зондирования	6820
1595.	Серікбаева Т.А., Тлеуленова Г.Т.	Ұңғыма конструкциясына әсер ететін геологиялық факторлар	6824
1596.	Темірғали Ұ.Б., Любинина Д.В	Оценка технического состояния железобетонных конструкций жилых зданий после пожара	6828
1597.	Төлеген А.Ж.	Оценка прочностных свойств дисперсных грунтов по данным статического зондирования	6833
1598.	Туяков Н.Ж.	Процессная интенсификация в модульном строительстве: от панелей к сборно-модульным блокам	6836

1599.	Уримбетов Б.У.	Гидроизоляция железобетонных фундаментов жилого комплекса методом инъектирования в г. Астана	6841
1600.	Шойынбай А.С., Нұрмуханова А.М.	Eurocode 2 – темірбетон конструкцияларын жобалаудың халықаралық нормаларының негізі	6846
1601.	Aldisheva D.N.	Durability of asphalt concrete pavements under varying temperature conditions	6851
1602.	Shaimerdenova L.I.	Literature review of principles of design of bases and foundations	6856

**ПОДСЕКЦИЯ 11.2 ПРОИЗВОДСТВО СТРОИТЕЛЬНЫХ МАТЕРИАЛОВ,
ИЗДЕЛИЙ И КОНСТРУКЦИЙ**

1603. 1	Абдуллина А.А.	Применение техногенных отходов промышленности для улучшения характеристик бетона	6859
1604. 2	Тулькенов К.Д.	Оценка влияния различных стабилизирующих добавок на свойства грунтов	6865
1605. 3	Altynbek Marat	Prospects for the utilization of industrial waste in construction: composite additives for concrete and reinforced concrete structures	6871
1606. 4	Тусыпова Ж.Б.	Оптимизация состава керамзитобетона с применением химических добавок	6877
1607. 5	Zhakanov A.N.	Current trends in geopolymers research: an overview of mechanical, physicochemical and functional properties	6883
1608. 6	Джантулина М.М.	Опокоидтардың минералды-химиялық және құрылымдық ерекшеліктері мен құрылыс индустриясының шикізаты ретінде қолданылуы	6889
1609. 7	Әлмаханбет Н.Н., Байдәулет Ж.С.	Көпфункционалды қоспалармен ауыр бетонды модификациялау	6894
1610. 8	Жаксылыков А.А.	Полипропилен талшығының бетон қасиеттеріне әсері	6900
1611. 9	Орынбай Е.Р.	Керамикалық материалдар өндірісінде өндірістік алюминий қалдықтарын пайдалану бойынша зерттеулерге шолу	6904
1612. 1	Махамбет Н.А.	Влияние базальтовой фибры на прочностные характеристики мелкозернистого бетона	6907
1613. 1	Ерланұлы Ербол	Құрылыс керамикасына техногендік қалдықтарды пайдаланудың қазіргі заманғы әдістері мен зерттеулерге	6913

		шолу	
1614. 1	Қаиржан Е.Б.	Экологически чистые материалы для различных технологий внешней отделки: забота о природе и долговечность	6917
1615. 1	Хаируллоев А.Х.	Разработка технологии отделочного материала – травертин, армированный минеральной фиброй	6922
1616. 1	Хасен Б.Б.	Жаңа құрылыс материалдарын өндіру үшін техногендік қалдықтарды қайта өңдеу технологияларын зерттеу	6926
1617. 1	Айбеков Д.А, Ералы Асхат	Модифицированные добавки для улучшения строительно-эксплуатационных свойств бетона	6931
1618. 1	Тасбулат Е.А.	Разработка технологии получения и использование пустотообразователей для монолитного бетона	6937
1619. 1	Суюнов Е.Н.	Модульное домостроения как альтернатива традиционным методам строительства	6942

ПОДСЕКЦИЯ 11.3 АРХИТЕКТУРА В ГЛОБАЛЬНОМ МИРЕ: ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ

1620. 1	Аулан А.С.	Блокталған тұрғын үйлерде энерготімді жүйелерді қолдану тенденциялары	6946
1621. 2	Akhmatdin A.	The influence and importance of wind load on the stability and safety of architectural structures	6951
1622. 3	Баланчик Д.А.	Исследование михайло-архангельского собора в городе Уральск	6955
1623. 4	Ғарифолла А.А.	Зарубежный опыт инклюзивной архитектуры и его адаптация в городской среде Астаны	6959
1624. 5	Елеуова А.У.	Формообразование и развитие архитектуры комфортных школ в образовательной среде	6964
1625. 6	Ергенбаев Е.Т.	Биомиметическая архитектура: трансформация природных принципов в устойчивые архитектурные решения	6968
1626. 7	Ескалиева Г.А.	Новый подход функционально-пространственной организации культурного центра	6972
1627. 8	Қамбарова Б.Я.	Главные критерий при проектирования комбинированного типа планирования парков, скверов,	6975

		бульваров	
1628. 9	Караван А.В.	Исследование петро-павловского абацкого-знаменского женского монастыря в городе Семей	6979
1629. 1	Карпсеитова Б.Ж.	Ревитализация исторических зданий: вокзалы как новые музейные пространства	6983
1630. 1	Касенов Ж.К.	Вычислительное проектирование	6987
1631. 1	Ким И.Л.	Архитектура музеев: генезис и трансформация в контексте социокультурных и технологических парадигм	6992
1632. 1	Куставлетова Д.С.	Однокомнатная квартира – путь решения жилищного вопроса.	6994
1633. 1	Қанатқызы Ұ.	Ақылды шыны технологияларының және қасбет элементтерінің энергия тиімділігі	6999
1634. 1	Құрбанәлі А.Е.	Декоративно-прикладное искусство в контексте взаимодействия культуры, искусства и архитектурного производства	7002
1635. 1	Мамиева Д.С.	Стандарт leed: повышение экологической эффективности в архитектуре города	7005
1636. 7	Мелешко Д.П.	Появление социального жилья в казахстане: история, тенденции и вызовы	7009
1637. 1	Мурсалова А.С.	Опыт зарубежных стран в проектировании плавучих сооружений: анализ успешных проектов и архитектурных решений	7012
1638. 1	Нурпеисов Ж.Е.	Анализ развития градостроительной модели на территориях свободных экономических зон	7016
1639. 2	Өтебай С.Ә.	Городские трассы в автоспорте: как улицы становятся Этапами гран-при	7021
1640. 2	Попова Ж.Н.	Лиминальные пространства в архитектуре и их влияние на жилую среду	7023
1641. 2	Садвакасова С.А.	Архитектурное наследие астаны конца XIX — начала XX века.	7027
1642. 2	Садуакасов Р.С.	Проблемы адаптации исторических зданий к современным функциям: поиск баланса	7031

1643. 2	Садыкбеков Д.Д.	Институт нового поколения: образовательные центры будущего	7039
1644. 2	Садыкова К.К.	Экологичная архитектура туристических объектов алматинской области	7041
1645. 2	Саурбаева А.М.	Principles of climate responsive architecture	7045
1646. 2	Свинченко Т.В.	Влияние климата на архитектурные решения.	7048
1647. 2	Токаев А.Б.	Влияние онлайн торговли на архитектуру торговых- развлекательных центров	7052
1648. 2	Төлепбергенова А.Ф.	Ғылыми-зерттеу университеттерінің энергия үнемдейтін архитектурасы	7056
1649. 3	Тулесова Ұ.Ж.	Эволюция культовой архитектуры западного казахстана	7062
1650. 3	Утембаева Т.	Қазақстанның ортағасырлық қалалары және олардың заманауи қала құрылысына ықпалы	7068
1651. 3	Feisel A.	History of national architecture in central asia	7073
1652. 3	Ходанович К.Г.	Будущее архитектуры: умные материалы и технологии адаптивного проектирования	7077
1653. 4	Шахазинда Г.К.	Применение ИИ для оценки устойчивости зданий к землетрясениям и другим природным катастрофам	7081
1654. 3	Шульц А.А.	Применение новых технологий в архитектуре	7085

ПОДСЕКЦИЯ 11.4 СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБЛАСТИ ГЕОДЕЗИИ И КАРТОГРАФИИ

1655.	Жумажанов М. Н.	Анализ загрязнения атмосферы города Астана с применением ГИС	7089
1656.	Берикова Я. Б.	NBR индексі мен термалды нүктелерді қолдана отырып дала және орман өрттерін бақылау	7094
1657.	Нұртай Н. Н	Павлодар-Омбы автомобиль жолының 373-383 км учаскесін қайта құру кезіндегі инженерлік- геодезиялық жұмыстар	7099
1658.	Жумабеков Д. Т.	Перспективы использования беспилотных летательных	7101

		аппаратов в мониторинге городских зеленых зон	
1659.	Екпин Ж.	Абай облысы орман алабының өзгеру динамикасын Жерді қашықтықтан зондтау арқылы бағалау	7103
1660.	Нуртазаева А. Н.	Использование растрового анализа для оценки паводков в Актюбинской области	7106
1661.	Рафик А. Е.	Ауылшаруашылық алқаптарының деградациялық жағдайын ГАЖ қамтамасыздандыру	7110
1662.	Садвокасова С. М.	Создание топографического плана местности в масштабе 1:2000 на основе аэрофотоснимков	7112
1663.	Тастанов А.	Программное обеспечение ARGIS PRO для целей картографирования	7115
1664.	Қаймолдаева Л. Е.	Картографиялық әдістерді қолдана отырып, Шымкент қаласындағы білім беру нысандары мен денсаулық сақтау мекемелерінің таралуын бағалау	7117
1665.	Ернар Е.	ГАЖ пайдалана отырып, демографиялық процестерді картаға түсіру және талдау	7121
1666.	Ибрагимова А. Е.	Использование спутниковых навигационных систем в геодезии	7125
1667.	Карабаева Г. Н.	Система АИС ГЗК в Казахстане	7128
1668.	Темірбек А. М.	ГАЖ және қашықтықтан зондтау әдістерін қолдана отырып Астана қаласының урбанизациялану процессіне мониторинг жүргізу	7132
1669.	Манахов М. М.	Қазақстан Республикасындағы цифрлық нивелирлерді пайдаланып, мемлекеттік нивелирлік желіні жетілдіру	7137
1670.	Садық А. Ж.	Қалалық ортада ГНСС өлшеулерінің дәлдігін бағалау әдістері	7140
1671.	Әшім Н. Қ.	Қазақстан Республикасының геоцентрлік координаттар жүйесі: әлімдік тәжірибе және салыстырмалы анализ	7146
1672.	Нұрғалиев С. Е.	Биіктік ғимараттардың геодезиялық мониторингі	7151
1673.	Қуанова А. А.	Қала құрылысы кадастрын геодезиялық қамтамасыз етуге арналған заманауи жерсеріктік технологиялар	7156
1674.	Шакиратова Т. Ж.	Қарағанды облысы жағдайында орман және дала өрттерінің	7160

		мониторингісі	
1675.	Қонақбаева А. Е.	Қашықтықтан зондтау технологиялары арқылы ауыл шаруашылығы алқаптарын басқару тиімділігін арттыру	7163
1676.	Толехан Н.	Елордадағы бірегей сәулет нысандарының геомониторингтік бақылауы	7167
1677.	Қалбыр А. А.	LiDAR технологиясы арқылы объект параметрлерін анықтау	7170
1678.	Қайдар Ж. А.	Әртүрлі климаттық жағдайларда топографиялық түсірілімдердің дәлдігін салыстыру үшін заманауи геодезиялық құралдарды пайдалану	7175
1679.	Анарханов Н. Т.	Улучшение кадастровых и городских карт	7180
1680.	Мельниченко А. М.	Исследование особенностей использования ГНСС и тахеометров для различных типов съемок, сравнение точности данных в различных условиях.	7183
1681.	Мансур Т. М.	Сандық модельдерді құруға арналған бағдарламаларды салыстыру	7186
1682.	Насриддинов Д. Ш.	Астана мысалында көпқабатты тұрғын үй кешендерін салу кезіндегі геодезиялық жұмыстардың ерекшеліктері	7190
1683.	Карткужаков А. А.	Оптимизация размещения объектов возобновляемой энергетики с использованием гис	7195
1684.	Мұрат А.	Заманауи картографияда рельефтің сандық Модельдерін құру және басқару үшін AUTOCAD CIVIL 3D қолданудың артықшылықтары	7200
1685.	Досжан Ж. Е.	Ауа райы жағдайларының GNSS қабылдағыштарының өлшеу дәлдігіне әсерін зерттеу	7204
1686.	Нұрқасымова С. Ж.	Тығыз құрылыс жағдайында GNSS қабылдағыштарының дәлдігін зерттеу және кедергілерді жою әдістері	7207
1687.	Султанбек Д. Е.	ГАЖ көмегімен Қызылорда облысының ауыл шаруашылығы жерлерінің экологиялық өзгерістерін зерттеу	7212
1688.	Оспандиярқызы К.	Астана қаласының "Тұран" және	7216

		"Ұлы Дала" даңғылдарының қиылысы мысалында геодезиялық жабдық, қашықтықтан зондтау және ГАЗ технологияларын пайдалана отырып, жол төсемін зерттеу	

ПОДСЕКЦИЯ 11.5 ИННОВАЦИИ В АРХИТЕКТУРНОЙ ДИЗАЙНЕ: НОВЫЕ МАТЕРИАЛЫ И ТЕХНОЛОГИИ

1689.	Абдраманова Ж.М.	Ғимаратты жобалауда жасанды интеллектті қолдану	7221
1690.	Бибекова А.К.	Қала дамуы үшін мәдени мекемелерді құрудың маңызы: Семей қаласын мысал ретінде зерттеу	7224
1691.	Буркулов Ж.Б.	Инновации в степи: новый облик казахского этно-культурного центра	7228
1692.	Ермек А.Е.	Бионика және дизайн: Табиғат пен технология байланысы	7231
1693.	Ермекова Ж.Е.	1. Эволюция формирования пространств для животных: многофункциональные архитектурные решения в современном контексте	7236
1694.	Искакова А.К.	Архитектуралық дизайндағы инновациялар: жаңа материалдар мен технологиялар	7243
1695.	Калдыбаева А.Н.	Функциональная выразительность: свет и цвет в пространстве науки	7247
1696.	Майшулан А.Р.	Современные тенденции проектирования среды для культурно нравственного воспитания для девочек	7252
1697.	Мукушева Д.М.	Эволюция развития архитектуры и планирования детских домов: с древних времен до современности	7256
1698.	Нуркешова Д.Т.	Архитектуралық ортада акустиканың рөлін зерттеу	7261
1699.	Оразғалинова А.Ж.	Архитектурадағы түс пен пішіннің адамның психологиялық күйіне әсерін зерттеу	7264
1700.	Серікбай Н.Т.	Мемориалдық кешендерді қалыптастырудағы ландшафттық архитектураның рөлі	7268
1701.	Ташенова К.Е.	Зарубежные аналоги центров для матери и ребенка как основа для развития социальной инфраструктуры в Казахстане	7272
1702.	Теміржанова Е.Б.	Экологическое состояние и потенциал почв для озеленения в городе Курчатова: последствия ядерных испытаний и перспективы	7276

		восстановления	
1703.	Түгелбай А.Ә.	Архитектура және табиғат үйлесімділігі	7280
1704.	Умарова Ф.М.	Шығармашылық бейіндегі заманауи жоғары оқу орнының интерьерін қалыптастырудағы инновациялық тәсілдер	7285

11.6 ВОПРОСЫ ЭСТЕТИКИ И ФУНКЦИОНАЛЬНОГО БАЛАНСА В ГРАФИЧЕСКОМ ДИЗАЙНЕ

1705.	Аязбаева А.Ж.	История города астана, анализ и редизайн логотипа	7289
1706.	Абдуллаев Ж.Ф.	Эстетика и функциональность в веб-дизайне туристических платформ	7292
1707.	Әділ Ә.	Графикалық «Дизайн арқылы әлеуметтік медиа жарнама тарату»	7296
1708.	Дәулетбаева Е.	Интеграция анимационных иллюстраций в книжный дизайн на примере казахской народной сказки	7299
1709.	Ескалиева К.Н.	Роль графического дизайна в помощи и поддержке бездомных животных Казахстана	7301
1710.	Комшабаева Д.С.	Территориальная айдентика	7306
1711.	Курманғалиева Н.М.	Айдентика как инструмент создания доверия и лояльности	7311
1712.	Косман Ә.Д.	Разработка визуальной айдентики для международного турнира по COUNTER STRIKE 2 в Казахстанской адаптации	7316
1713.	Кайрат Л.	Туристік бренд имиджінің дамуы	7319
1714.	Коньсбаева М.Б.	Дислексиямен ауыратын адамдарға арналған қаріптер мен мәтіндер дизайнының ерекшеліктері: халықаралық тәжірибе және қазақстандық контекст	7322
1715.	Мубарак Б.М.	Айдентика как способ диалога с аудиторией	7324
1716.	Орекешова Н.Б.	Перспективы создания интерактивной образовательной игры, посвященной традициям в Казахстане	7329
1717.	Омарова А.	Цифровое творчество. Роль веб-дизайна в создании обложек музыкальных альбомов	7336
1718.	Рахимжанова Г.Б.	Анализ визуальных стратегий в рекламных изображениях	7340
1719.	Садвакасов У.Ж.	Дизайн-проект интерактивного	7343

		приложения для создания визуального портфолио	
1720.	Уркенова Д.А.	Социальный брендинг и его влияние на современный мир	7346
1721.	Хабибулина А.Р.	Психология цвета в айдентике: как цвета влияют на восприятие бренда	7350
1722.	Хитуова М.Т.	Искусственный интеллект в графическом дизайне: новые возможности и вызовы	7353
1723.	Шаймуханбет А.	Современные тенденции в создании сувениров: от массового производства к уникальным изделиям	7355

11.7 НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ И МЕТОДЫ В СФЕРЕ ДИЗАЙНА

1724.	Аманбек Назерке	Контемпорари стиліндегі сұлулық салонын қайта өңдеу, эстетика мен қолайлылық үйлесімі	7360
1725.	Әмір Әлия Әшімханқызы	Дәмхана интерьерін заманауи стильде қайта әзірлеу	7364
1726.	Мешітбай Дәмеш Мұратқызы	Косметолгия салонының интерьерін биоскандинавиялық стилде оңтайландыру	7367
1727.	Жалғас Зарина Нұрланқызы	Ескі мен жаңаның үйлесімі: ескі үйді контемпорари стильде қайта құру	7371
1728.	Ескенова Ажар Қадыржанқызы	Сұлулық салонын минимализм стилінде Қайта өңдеу	7374
1729.	Кульжнова Жасмин Нуржановна	Эргономика и инклюзивный дизайн в использовании экологических текстильных решений в интерьере	7377
1730.	Болысбекова Райхан Темирбековна	Костюм дизайндағы шығармашылық композиция	7380
1731.	Альбусынова Сымбат Думановна, Ералы Эльмира Әнуарбекқызы	Шағын қалаларға арналған инновациялық кітапханалар мен білім беру орталықтарын жобалау	7382
1732.	Садырбай Ақмарал Жұмабекқызы	Этнографиялық символизмнің Сәндік өнерде қолданылуы	7385

СЕКЦИЯ 12 ТРАНСПОРТ И ЭНЕРГЕТИКА КӨЛІК ЖӘНЕ ЭНЕРГЕТИКА / TRANSPORT AND ENERGY

Подсекция 12.1 Транспортная инженерия Көлік инженериясы / Transport engineering			
1733.	Алдаберген А.А.	Қазақстандағы автомобиль нарығының жан-жақты талдау	7392
1734.	Дюсенбаева А.А.	Биодизель: Қазақстандағы даму перспективалары	7395
1735.	Қалтай А.Б.	Биосутегі: оның өндірісі, Қазақстандағы дамуы	7397
1736.	Жанайдар С.Ж.	2024 жылдың теміржол вагондарының	7400

3. Драгунова Е. П., Зябнева О. А., Попов Е. И. – Түс тану және колористика. МИРЭА баспасы – Ресей технологиялық университеті – 2021, 82 б.
4. О. В. Киба – *Түс тану және архитектуралық колористика: оқу-әдістемелік құрал* — Сочи: СГУ, 2020. — 96 б.
5. Иконников А.В. – Сәулет өнерінің көркем тілі – Мәскеу: Искусство, 1985. – 175 б.
6. Иконников А.В. – Функция, форма, бейне сәулет өнерінде. — Мәскеу: Стройиздат, 1986. — 288 б.

ӘОЖ 72.06

МЕМОРИАЛДЫҚ КЕШЕНДЕРДІ ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ ЛАНДШАФТТЫҚ АРХИТЕКТУРАНЫҢ РӨЛІ

Серікбай Назгүл Талғатқызы
nazgulserikbaj@gmail.com

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, Арх.диз-21 тобының студенті, Астана, Қазақстан
Ғылыми жетекшісі - С.Ж.Турикпенова қауымд. профессор м.а.,
педагогика ғылымдарының кандидаты ЕҰУ

Ландшафттық архитектура мемориалдық кешендердің эмоционалдық және символдық әсерін қалыптастыруда маңызды рөл атқарады. Бұл кеңістіктер тек еске алу орындары ғана емес, сонымен қатар рухани жаңғыруды және өткен мен қазіргі арасындағы байланысты нығайтатын орта болып табылады. Мемориалдық архитектура – белгілі бір адамды, тұлғаны және тарихи маңызы бар оқиғаларды есте алу үшін жасалатын ескерткіштер жиынтығы[1]. Бұл сәулет өнерінің бір түрі тарихи мұраны сақтаудың бірден-бір құралы бола қана қоймай, сондай-ақ қоғамның патриоттық сезімін оятуға және келер ұрпақтың өз тарихын ұмытпауға деген бірден бір факторларының біріне айналды.

«Мемориалдық орындар» ұғымын ХХ ғасырдың 80-жылдары француз ғалымы П. Нора (P. Nora) ғылыми айналымға енгізді (les lieux de memoire) [3]. Мемориалдық сәулет нысандары естелікті сақтау мен қоғам мәдениетінің құндылықтарын бекітудің материалдық негізін қамтамасыз етеді, сондай-ақ өздері де мәдени мұраның құнды объектілері бола алады. Мұндай орындарға архитектуралық-мемориалдық құрылыстар, мүсіндер, ескерткіш белгілер, жазулар, мемориалдық тақталар, стелалар, естелік тұғырлар, триумфалды аркалар, храмдар мен шіркеулер, мешіттер мен кесенелер, мемориалдық топонимика элементтері, некрополдар, мұражайлар, мемориалдық кешендер және басқа да объектілер жатады. Мұндай нысандарда әрдайым көптеген мәндер мен мағыналар қамтылады.

Қаланың бас жоспарында мемориалдық парктер мен ескерткіштер қаланың тарихи сұлбасын көрсетуде маңызды рөл атқарады. Ескерткіштің ерекшеліктеріне байланысты тиісті аумақ таңдалады. Мысалы, салтанатты мазмұндағы ескерткіш қаланың әртүрлі нүктелерінен жақсы көрінетін биік жерге орналастырылуы керек. Қалада аза тұтудың ірі мемориалдық кешендері басым болмауы керек. Тәжірибе көрсеткендей, көптеген мемориалдық саябақтар салыну аямағымен белгілі бір тарихи оқиғамен байланысты. Егер саябаққа тарихи маңызы белгіленген аумақ берілсе, ең алдымен салынатын мемориалдық құрылымдар мен басқа элементтердің тарихи және эстетикалық құндылығын анықтау үшін мұқият талдау қажет. Бұл мемориалдық саябақтың архитектуралық-жоспарлау композициясын қаншалықты қолдануға болатындығын анықтайды[6]. Егер таңдалған нысан тақырыпқа сәйкес келмесе және тарихи құндылықты білдірмесе, онда басқа жер таңдалу қажет. Бұл жағдайда аймақтың көркемдік дәрежесін, оның тартымдылығын, кеңістіктік байланыстардың сипатын ескеру қажет. Архитектуралық-жоспарлау құрамы сақталған немесе аумаққа орналастырылуы тиіс мемориалдық құрылыстардың сипатына байланысты болады. Бұл аза тұтудың мемориалдық нысандары (қабір стелалары мен обелисктер, қайғы-қасіретті білдіретін ескерткіштер, қайғы-қасірет, мемориалдық қирандылар және т.б.) - жеңісті, алдыға ұмтылысты және жаңа

белестерді бағындыруды және т. б. маңызды бағыттарды бейнелейтін салтанатты мазмұндағы нысандар (мұражай, бекіністер, сақталған қару-жарақ, ғарыш аппараттарының макеттері және т. б.) болуы мүмкін[5].

Идеялық-тақырыптық құрылымы бойынша мемориалдық парктер бірнеше негізгі түрге бөлінеді. Бірінші категорияға халықтың көрнекті тұлғаларына, мемлекет және қоғам қайраткерлеріне, қолбасшыларға, ғалымдарға, жазушыларға, суретшілерге, композиторларға және өз заманының мәдени әрі ғылыми дамуына айтарлықтай үлес қосқан өзге де танымал қайраткерлерге арналған парктер жатады. Мұндай парктердің архитектуралық-көркемдік құрылымы мемориалдық ескерткіштер, мүсіндік композициялар, бюсттер және көрнекті тұлғалардың есімімен аталған аллеялар арқылы жүзеге асырылады. Олар белгілі бір тұлғаның тарихи-мәдени мұрасын ұрпақ санасында бекітуге, оның еңбегін кейінгі буынға насихаттауға бағытталған. Ғалым Т. Малинина мемориалдық архитектурадағы тарихи аллюзиялар арқылы халықтың тек ұлттық деңгейде ғана емес, сонымен қатар әлемдік мәдени мұраларды қорғаудағы рөлін айқындауға болатынын атап өтеді [4, 72-77 б.]. Оның пікірінше, мұндай ескерткіштік құрылымдар тек типологиялық немесе мағыналық элементтерді ғана емес, сонымен қатар стильдік ерекшеліктерді де қамтиды (1 сурет).

1 сурет. «Қорқыт-Ата» мемориалдық кешені, Қызылорда қ.

Екінші категорияға тарихи тұрғыдан аса маңызды оқиғаларға, соның ішінде ұлы жеңістерге, азаттық жолындағы күреске, мемлекеттің қайта бірігуіне, ғарышты игеру секілді адамзат өркениетінің елеулі жетістіктеріне, мемлекетаралық ынтымақтастыққа, бейбітшілік пен достықты нығайтуға арналған мемориалдық парктер жатады[5]. Мұндай парктердің басты мақсаты – өткеннің қаһармандық рухын сақтау, қоғамның тарихи жадын нығайту және келешек ұрпаққа патриоттық тәрбие беру болып табылады. Олар өз құрылымында азалы ескерткіштерді, мемориалдық стелаларды, жауынгерлердің бауырластар зираттарында орнатылған мәңгілік алауды, даңқ және естелік аллеяларын қамтиды. Мұндай аллеяларда әрбір отырғызылған ағаш – соғыс майданынан оралмаған батырлардың символдық ескерткішіне айналады. Сонымен қатар, бұл санаттағы парктерде батырлардың ерлігі мен тарихи оқиғаларды сипаттайтын тақырыптық мүсіндік ансамбльдер, бедерлі рельефтер, арнайы қабырғалар мен мемориалдық белгілер кеңінен қолданылады. (Мысалы, Алматы қ. Даңқ мемориалы)(1 сурет).

2 сурет. 28 панфиловшылар атындағы мемориалдық саябақ, Алматы қ.

"Мемориалдық сәулеттегі тарихи аллюзиялар халықтың тек отандық қана емес, сонымен қатар әлемдік мәдени мұраны қорғаушы ретіндегі рөлін білдіреді. Олар тек типологиялық және мағыналық қана емес, сонымен қатар стильдік параллельдерді де қамтыды. Орыс классицизмінің көркемдік құралдарынан Отан, Даңқ, Жеңіс сияқты аллегориялық бейнелер алынды. Алайда, бұған дейін атап өтілгендей, соғыс халық санасының ең терең қабаттарына дейін сіңгендіктен, Отанды бейнелеу архетиптік деңгейде жүзеге асырылып, Ана бейнесінде көрініс тапты және ол біздің монументалды өнерімізге ұзақ уақытқа және берік орнықты." [2, 5-б.]

Үшінші санатқа аралас типтегі парктер жатады. Бұл санаттағы мемориалдық кеңістіктер құрылымы мен мазмұны жағынан күрделі әрі көпқабатты сипатқа ие, өйткені олар әртүрлі тарихи кезеңдер мен оқиғаларды біріктіретін күрделі ландшафттық-архитектуралық ансамбльдерден тұрады. Мұндай парктер тарихи-революциялық, әскери-патриоттық, жауынгерлік және еңбек даңқы бағытындағы мемориалдық объектілерді қамтуы мүмкін, сонымен қатар олар мемориалдық-этнографиялық мазмұндағы ескерткіштермен толықтырылып, ашық аспан астындағы музейлер мен тарихи-көркем көрмелер түрінде ұйымдастырылуы мүмкін. Бұл категориядағы парктер тарихи-мәдени мұраны кеңінен зерттеуге, әртүрлі дәуірлер мен тарихи оқиғалар арасындағы байланысты көрсетуге мүмкіндік беретін кешенді құрылымдар ретінде қарастырылады. Аралас типтегі мемориалдық парктер халықтың тарихи жадын сақтау мен насихаттаудың жаңа әдістерін іздестіруге бағытталған, өйткені олар көрерменді кеңістік пен уақыт шеңберінде тарихи оқиғаларды сезінуге мүмкіндік беретін көпфункционалды орталарға айналады.

"Мемориал-көпфункционалды көркем шығаманың бір түрі. Ол архитектуралық немесе ескерткішті мәңгілік ету немесе нақты адамдар мен оқиғаларды дәріптеу мақсатында жасалады. Мемориалдық ансамбль өзінде сәулет құрылыстарын, ландшафттық кеңістікті, монументалды мүсін, кескіндеме, жазулар, кейде дыбыстық эффекттер және жарық бейнелерін біріктіреді" [5, 11-б.] - дейді ресей архитекторы және өнертану ғылымдарының докторы Е.И. Кириченко.

Мемориалдық парктердің архитектуралық-көркемдік тұжырымдамасын қалыптастыруда ландшафттық ұйымдастыру мен көгалдандыру элементтерінің символдық және эстетикалық маңызы ерекше орын алады. Мемориалдық кеңістіктерде өсімдіктер тек декоративті рөл атқарып қана қоймай, белгілі бір тарихи кезеңнің, қоғамдық сананың және рухани құндылықтардың көрінісіне айналады. Мысалы емен ағашы халықтың қуаты мен беріктігін бейнелейтін тұрақтылық символы ретінде қарастырылса, қайың – өлім мен қайта тірілуді, табиғаттың маусымдық өзгерістерін білдіретін трансформация белгісі. Жас алма ағаштары жастықтың, өмірдің жаңа кезеңдерінің бастамасын білдірсе, қарағай мен кипарис секілді қылқан жапырақты ағаштар қайғы мен аза тұтудың символы ретінде қабылданады.

Сондай-ақ, самшит пен тисе ағаштары да символикалық түрде қаралы рәсімдермен байланысты. Мемориалға салтанатты сипат беру үшін тік өсетін ағаштар отырғызылады, ал қаралы көңіл-күйді күшейту үшін қызыл жапырақты өсімдіктер таңдалады. Аза тұту атмосферасын жасау үшін плакучие атты ағаш түрін, ал мерекелік әсер беру үшін ала, түрлі-түсті жапырақты өсімдіктер қолданылады[2].

Гүлдер де мемориалдық парктердің ажырамас элементі болып табылады және олардың түстік гаммасы мен түрлік құрамы кеңістіктің жалпы эмоциялық әсерін анықтайды. Қаралы мақсаттағы мемориалдық нысандарды безендіруде ақ түсті гүлдер – раушан, қалампыр, хризантема, қызғалдақ жиі қолданылады, өйткені олар тазалықты, рухани тазаруды және мәңгілік есте қалуды білдіреді. Ал тарихи маңызды ескерткіштерді бейнелейтін мемориалдық кешендерде қызыл гүлдер – қалампыр, канна, раушан, бегония кеңінен пайдаланылады, олар батырлықты, қанмен келген жеңісті және құрбандықтың маңызын көрсетеді.

Мемориалдық парктерді жобалау барысында қолданылатын құрылыс материалдарының түсі мен фактурасы да олардың символдық мағынасын күшейтуге бағытталған. Тас – ең кең таралған құрылыс материалы, себебі ол уақыт өте келе өзінің беріктігін сақтай отырып, табиғи элементтермен, атап айтқанда өсімдіктермен, гүлдермен, су айдындарымен және жер бедерімен үйлесімділік табады. Қара немесе сұр түсті граниттер мен мәрмәрлер қайғы мен салтанаттылықтың, тұрақтылықтың белгісі ретінде қолданылады, ал ақ түсті мәрмәр тазалық пен мәңгілік символын білдіреді. Қола мен шойын материалдары мемориалдық композицияға айрықша беріктік пен салмақтылық.

Қорытындылай келе, мақала К.А. Соловьев, О.К. Лукаштың, Г.В. Горбачёва, В.В. Живица және Т. Малининаның мемориалды архитектураға және ландшафттық дизайнға байланысты мақалалары мен оқу құралдары негізге алынып жазылды. Мемориалдық парктердің қала құрылыстық және композициялық маңызы урбанистикалық кеңістіктің құрылымдануы мен оның идеологиялық мәнін қалыптастыруда көрініс табады. Олар қалалық инфрақұрылымның маңызды элементі ретінде қоғамдық кеңістіктің ұйымдастырылуын қамтамасыз етіп, қаланың ерекшелігін материалдық тұрғыда бейнелейді. Мемориалдық парктердің идеялық-тақырыптық құрылымы олардың тарихи-мәдени және патриоттық маңызын күшейтеді. Көрнекті тұлғаларға, тарихи оқиғаларға немесе ұлттық қаһармандыққа арналған мемориалдық кешендер архитектуралық-жоспарлау композициясы арқылы қоғамның ұжымдық жадысын сақтауға бағытталған. Заманауи мемориалдық сәулетте инновациялық технологияларды қолдану, экологиялық тұрақты материалдарды пайдалану және цифрлық интерактивті шешімдерді енгізу кең таралған үрдіске айналууда.

Ландшафттық архитектура мемориалдық кешендердің эмоционалдық және символдық әсерін қалыптастыруда маңызды рөл атқарады. Бұл кеңістіктер тек еске алу орындары ғана емес, сонымен қатар тарихи жад пен ұлттық рухты сақтаудың, болашақ ұрпаққа мәдени-тарихи мұраны жеткізудің көрнекі құралы болып табылады. Мемориалдық архитектура қоғамның рухани дамуына ықпал етіп, ұлттың тарихи жадын бекітуге бағытталған. Мемориалдық кешендердің құрылымы мен орналасуы олардың мағыналық мазмұнына сәйкес анықталады. Қала кеңістігінде олар тарихи оқиғалармен байланысты орындарда немесе символикалық мәні бар ландшафттық аймақтарда орналасады. Мұндай нысандар сәулеттік, мүсіндік және табиғи элементтерді біріктіре отырып, тарихи мағынаны көрнекі түрде бейнелеуге мүмкіндік береді. Ландшафттық ұйымдастырудың негізгі элементтері – ағаштар, гүлдер, су айдындары және арнайы жоспарланған көркем шолу нүктелері мемориалдық кеңістіктің атмосферасын айқындайды.

Әдебиеттер тізімі:

1 Соловьев К.А., Лукаш О.К. История архитектуры и строительства — Санкт-Петербург : Лань, 2023 — 628 б.

2 Горбачёва Г. В., Живица В. В. Мемориальная архитектура и её значение в современном обществе. Внедрение в учебный процесс и проектную деятельность кафедры градостроительства - Строительство и техногенная безопасность. — 2022 – 11 б.

3 КАРТАСЛОВ.РУ — Карта слов и выражений русского языка. Место памяти. [Электронный источник] // Режим доступа: <https://kartaslov.ru/карта-знаний/Место+памяти>

4 Малинина Т. Образы мемориальной архитектуры военных лет: культурные смыслы, мифологические и исторические ассоциации – Архитектура. Строительство. Дизайн. 2005 – 106 б.

5 Азарова О.В. Теория ландшафтной архитектуры и методология проектирования : краткий курс лекций для студентов 3 курса направления подготовки «Ландшафтная архитектура» -ФГБОУ ВО «Саратовский ГАУ». – Саратов, 2016. – 73 б.

6 Малинина Т. А., Тихонова Е. Н Специализированные объекты ландшафтной архитектуры: учебное пособие - Воронежский государственный лесотехнический университет имени Г.Ф. Морозова – 2023 – 123 б.

УДК 7.012

ЗАРУБЕЖНЫЕ АНАЛОГИ ЦЕНТРОВ ДЛЯ МАТЕРИ И РЕБЕНКА КАК ОСНОВА ДЛЯ РАЗВИТИЯ СОЦИАЛЬНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В КАЗАХСТАНЕ

Ташенова Кымбат Ергаликызы

kymbattashenova08@gmail.com

студентка 5 курса кафедры «Дизайн и инженерная графика» архитектурно-строительного факультета ЕНУ имени Л.Н.Гумилева, Астана, Казахстан

Научный руководитель – Жумадиля А.Н.

Современные тенденции в архитектуре социальных учреждений демонстрируют растущую важность создания многофункциональных, безопасных и доступных пространств для матерей и детей. За рубежом уже реализованы проекты, объединяющие в себе медицинскую помощь, образовательные пространства и зоны для общения. В данной статье рассматриваются два зарубежных примера таких центров – Сент-Парк в Сеуле, Южная Корея и Bogam Postnatal Retreat в Нью-Йорке, с целью анализа актуальности строительства подобных объектов в Казахстане.

Ключевые слова: многофункциональный центр матери и ребенка, система joriwon, послеродовое восстановление, уход за младенцем, азиатские традиции.

Зарубежные примеры:

Первый зарубежный аналог - St. Park открылся в 2008 году. Это место стало одним из первых элитных родильных домов в Сеуле, в Южной Корее. Также там есть услуга Joriwon, в переводе на русский язык – «реабилитационный и восстановительный центр».

Система joriwon помогает женщинам восстановиться после родов. Ключевые рекомендации:

- 21 – дневная программа восстановления;
- круглосуточный уход за детьми;
- индивидуальное планирование питания;
- лечебные процедуры;
- консультации по уходу за детьми;
- 85% центров в настоящее время предлагают услуги многоязычного персонала и культурно адаптированные программы.

Традиционные обычаи:

- употребление костных бульонов с травами;
- ношение теплых носков и хлопчатобумажной одежды;